

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS
TILIVUODELTA 2018

TEUVA
t ä y n n ä
TARINOITA

SISÄLLYSLUETTELO

1. YLEISTÄ	2
1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	2
1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano	4
1.3 Tarkastuslautakunnan toiminta.....	5
2. TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET	6
2.1 Kunta strategia	6
2.2 Hallinnolliset toimialueet	7
2.2.1 Hallinto.....	8
2.2.2 Hyvinvointipalvelut.....	9
2.2.3 Yhdyskuntarakenne	11
3. TILINPÄÄTÖS JA TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	13
4. TALouden TASAPAINO	14
4.1 Talouden tasapainottamistoimenpiteiden riittävyys	16
5. SISÄINEN VALVONTA	17
6. KONSERNIN TAVOITTEET	18
6.1 Merkittävimmät konserniyhtiöt	18
6.1.1 Teuvan Vuokratalot Oy	18
6.1.2 Teuvan Kaukolämpö Oy.....	18
6.1.3 Kiinteistö Oy Teuvan Kafiaari.....	19
6.1.4 Teak Oy	19
6.2 Konserniohjaus	20
7. HENKILÖSTÖ	22
8. YHTEENVETO	23

Teuvan kunnanvaltuustolle

Teillä on käsissänne Teuvan kunnan tarkastuslautakunnan tekemä arviointikertomus vuodelta 2018. Tarkastuslautakunta esittää arviointikertomuksen kunnanvaltuustolle.

1. YLEISTÄ

Tarkastuslautakunta on Kuntalain mukainen lautakunta (121§), jonka valtuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Vuosi 2018 oli erilainen vuosi kuin aikaisemmat Teuvan kunnan historiassa. Kunnassamme juhlittiin itsenäisen kunnan 150 vuotisjuhlia, mutta toisaalta kunnassamme oli huhtikuussa hyväksytty tiukka ja haastava taloudensopeutussuunnitelma, kunnan itsenäisenä pysymisen ehtona, kriisikuntamenettelyn vuoksi. Kuntalain 118 §:n mukainen selvitys ja ehdotus asukkaiden lainsäädännön edellyttämien palvelujen turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä.

Verotulot v. 2018 putosivat huomattavasti talousarviosta, valtakunnallisen laskentavirheen ja v. 2017 suurten veronpalautusten vuoksi. Tästä huolimatta saimme tuloksen pysymää positiivisena.

Vuotta 2018 tarkastuslautakunnan näkökulmasta työllisti talousasioiden seuranta sekä kunnan omistajaohjauksen valvonta, kuten tarkastussuunnitelmassamme oli suunniteltukin. Haasteita aiheutti varmasti tarkkojen säästö lukujen esittämisen siinä tarkkuudessa kun taloudensopeuttamissuunnitelma oli laadittu, mutta kaikin opimme ja ohjasimme prosessia osaamisemme ja kykyjemme mukaan.

1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan osalta päämääränä on kunnanvaltuuston valtuuttamana edistää lailisuutta ja kunnan edun mukaista tarkoituksenmukaisuutta kunnan toiminnassa, hallinnossa ja talouden hoidossa.

Kuntalain 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aiheita.

Tilintarkastus 122 § :

Valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön, jonka tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä yhteisö. Yhteisön on määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi julkishallinnon ja -talouden hyväksytty tilintarkastaja (JHT-tilintarkastaja). Tilintarkastajat toimivat tehtävissään virkavastuulla.

Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

Tilintarkastusyhteisö voidaan valita kerrallaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten.

Tilintarkastajalla on oltava edellytykset riippumattoman ja riittävän laajan tilintarkastuksen toimittamiseen. Jos edellytykset riippumattomaan tarkastukseen puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta tehtävää tai luovuttava siitä.

Tilintarkastajana ei saa toimia henkilö, joka 75 §:n mukaan ei ole vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan.

Tilintarkastuksen päämääränä on tarkastustietoa tuottamalla varmistaa Teuvan kunnan hallintosäännön 85 - 86 §

Tarkastuslautakunnan tehtävät ja raportointi

Sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on

1. seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumisesta sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamisesta ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi;
2. huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa; sekä
3. tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta raportoi arvioinnin tulokset vuosittain valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa

Sidonnaisuusilmoituksiin liittyvät tehtävät:

Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä tarkoitettujen sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kunnan verkkosivuilla.

Tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä. Tarkastuslautakunnan on saatettava sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi kerran vuodessa.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Teuvan kunnan tarkastuslautakuntaan kuuluu hallintosäännön mukaan neljä (4) jäsentä. Jäsenille valitaan henkilökohtaiset varajäsenet.

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 5.6.2017 valinnut kunnan tarkastuslautakunnan jäseniksi vuosille 2017 – 2020 seuraavat jäsenet (varajäsenet sulkeissa):

Kohtala Päivi (Alanko Mirva)

Koski Sauli (Tanner Jyri)

Leppäniemi Jukka (Paakkunainen Marja-Leena)

Panttila Eliisa (Mäntylä Veli-Pekka)

Puheenjohtajaksi valtuusto valitsi Jukka Leppäniemen ja varapuheenjohtajaksi Sauli Kosken.

Kunnan vastuunalaisena tilintarkastajana ja tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävissä on toiminut JHT, HT Ilari Karhu KPMG Oy Ab:stä. Avustavana tarkastajana on toiminut Toni Koivusaari.

Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 13.2.2017 § 5 valita KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy:n kunnan tilintarkastajaksi tilivuosien 2017-2018 tarkastamiseksi. Sopimus vuosien 2017-2018 tilintarkastuksesta on tehty 11.4.2017.

1.3 Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on tilivuoden 2018 arvioinnin osalta kokoontunut tilivuoden 2018 aikana 2 kertaa ja tilivuoden päättymisen jälkeen 5 kertaa.

Tarkastuslautakunta on käynyt tutustumassa päiväkotia Sipilään sekä tytäryhtiöistä Teuvan Kaukolämpö Oy:n toimintaan.

Tarkastuslautakunta on kuullut seuraavia viranhaltijoita/työntekijöitä: kunnanjohtaja Veli Nummela, vt. hallintojohtaja Pia Valtonen, sivistysjohtaja Pauliina Niemi, varhaiskasvatusjohtaja Leena Kittilä, teknisen toimen päällikkö Jukka Palomäki, kunnanhallituksen jäsenet sekä Teuvan Kaukolämpö Oy:n toimitusjohtaja Juhana Korpikoski.

Tarkastuslautakunnan nimeämät ja hyväksymät tilintarkastuksen painopistealueet v. 2018 olivat:

- Tekniset palvelut ja sektorin merkittävimmät investoinnit
- Kunnan palkkahallinto
- Omistajaohjaus ja -politiikka. Konsernijohdon järjestäminen

2. TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

2.1 Kunta strategia

Strategiset painopisteet

- Kunnan talouden tasapainottaminen ja keskeisten palveluiden turvaaminen
- Kunnan vetovoiman ja elinkeinoelämän edistäminen
- Lasten ja nuorten ennaltaehkäiseviin palveluihin panostaminen

TEUVAN KUNTA
KUNTASTRATEGIA 2018 - 2021

STRATEGISET PAINOPISTEET

Kunnan talouden tasapainottaminen ja keskeisten palveluiden turvaaminen	Kunnan vetovoiman ja elinkeinoelämän edistäminen työllisyyden ja verotulojen parantamiseksi	Lasten ja nuorten ennaltaehkäiseviin palveluihin panostaminen
---	---	---

TAVOITTEET

<ul style="list-style-type: none"> • Toimintojen ja palveluiden keskittäminen kunnan sisällä • Kunnan kiinteistökannan mitoittaminen tarvetta vastaavaksi • Keskittyminen omistuksiin, jotka tukevat kunnan perustoimintoja • Seudullisen yhteistyön tiivistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Positiivisen kuntakuvan luominen • Uuden yritystoiminnan syntyminen • Uusien työpaikkojen syntyminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Perheiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen lasten ja nuorten ennaltaehkäisevien palveluiden kautta • Päätöksen kohdalla huomioidaan näkökulma perheiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamisesta
--	--	---

TOIMENPITEET

<ul style="list-style-type: none"> • Eri toimipisteissä tarjottavia palveluita keskitetään Teakin kiinteistöön • Vajaakäytössä olevien kiinteistöjen käyttöastetta nostetaan tai niistä luovutaan • Kartoitetaan omaisuus, josta voidaan luopua • Myydään omaisuus, joka ei tue kunnan perustoimintoja • Toimintojen yhdistäminen seudullisesti 	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinoinnin lisääminen • Yritysvaikutusten arvioinnin ottaminen käyttöön päätöksenteossa • Yhteistyön tiivistäminen yritysten kanssa • Teak Oy:n, SAI:n ja SEK:n roolin vahvistaminen yrityssektorilla • Veturiyritysten alihankkijoiden tukeminen • Pienyritysten kasvun edistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Harrastusmahdollisuuksia edesautetaan • Vertaistuelle luodaan mahdollisuuksia ja kartoitetaan tarvitsijat • Huolehditaan tukipalveluiden oikea-aikaisuudesta • Lapsivaikutusten arvioinnin ottaminen käyttöön päätöksenteossa
--	--	--

TAVOITETASO

<ul style="list-style-type: none"> • Palveluverkosto supistuu • Vajaakäytössä olevien kiinteistöjen määrä vähenee • Kiinteistöistä aiheutuvat kustannukset laskevat • Henkilöstön käyttö tehostuu • Kunnan omistuksessa oleva omaisuus vähenee 	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinointitoimenpiteiden lisääntyminen • Työpaikkojen määrä lisääntyy • Yhteisöverojen määrä kasvaa • Yhteistyötapaamisten lisääntyminen yrittäjien kanssa • Yritysvaikutusten arviointi on otettu käyttöön 	<ul style="list-style-type: none"> • Harrastusmahdollisuudet ovat hyvät • Vertaistukitarpeet on kartoitettu • Vertaistukiryhmiä on perustettu • Tukipalvelut ovat toimivia • Lapsivaikutusten arviointi on otettu käyttöön
---	---	---

Teuvan kunnan tarkastuslautakunta esittää huolensa väestön, sekä katukuvassa näkyvästä yritysten ja palveluiden vähenemisestä kunnassa. Kunnan vetovoiman ja elinkeinoelämän edistämisen osalta tavoitteisiin päästiin työpaikkojen määrän lisääntymisen osalta, kasvu vuoteen 2017 verrattuna oli 2 %. Kuitenkin yrityksiä on lopettanut enemmän kuin uusia yrityksiä on perustettu. Lisäksi nettomuutto vuonna 2018 oli -72 ja 2017 vuonna -26.

Edellä mainittuihin seikkoihin vedoten myös verotulojen kehitys nykyisellä korkealla kunnallisvero - %:lla on suuri haaste nyt ja tulevaisuudessa.

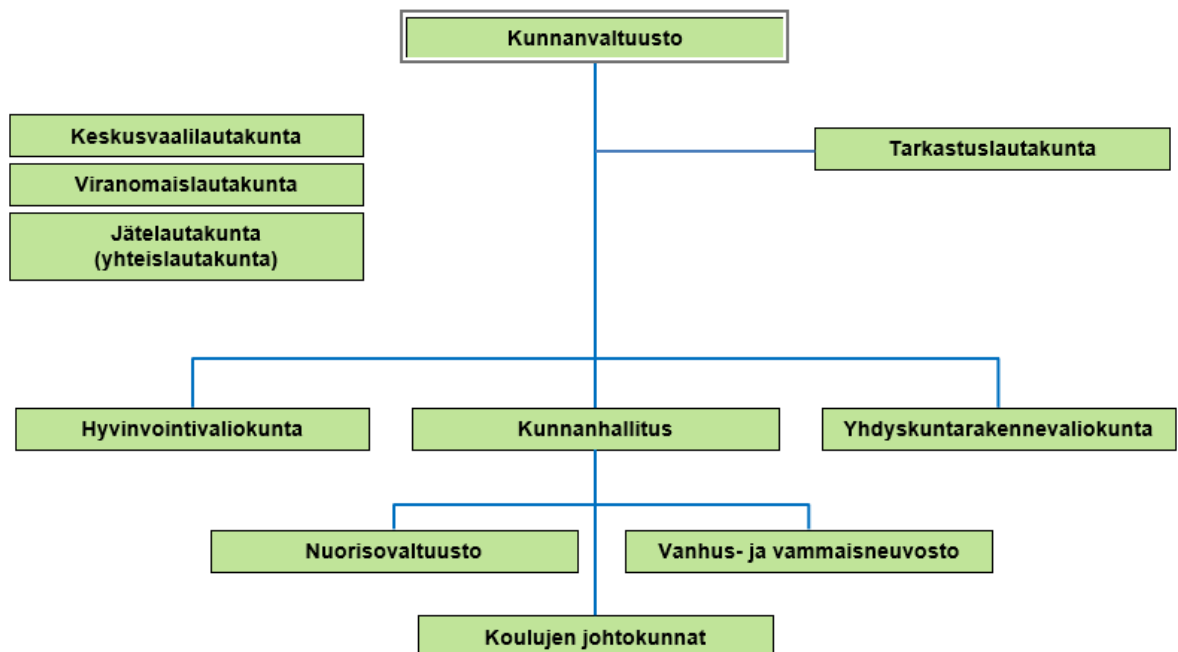
Taloudensopeutusohjelma on omalta osaltaan ollut ristiriitainen kuntastrategian kanssa. Kunnan päätöksentekoon on tuotu lapsivaikutusten arviointi, mutta toisaalta säästöjä on kohdennettu juuri lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden palveluista/tuista. Lautakunta huomauttaa, että strategiassa ei ole mittareita lapsiarvioinnin toteuttamiseen arviointiin.

Positiivisena asiana mainittakoon, että kolmas sektori, vapaaehtoistyönä toteutettavat harrastusmahdollisuudet ovat kuitenkin pitäneet pintansa ja huolehtineet lasten ja nuorten liikunta- ja sosiaalisen kanssa käymisen mahdollisuuksista. Toivottavasti heidän jaksamisensa ja resurssit riittävät ilman kunnan taloudellista lisäpanostusta/tukea.

2.2 Hallinnolliset toimialueet

Teuvan kunnan talousarviossa 2018 kunnan organisaatio on jaettu neljään alueeseen: ylin päätöksenteko ja valvonta, hallinto, hyvinvointipalvelut ja yhdyskuntarakenne.

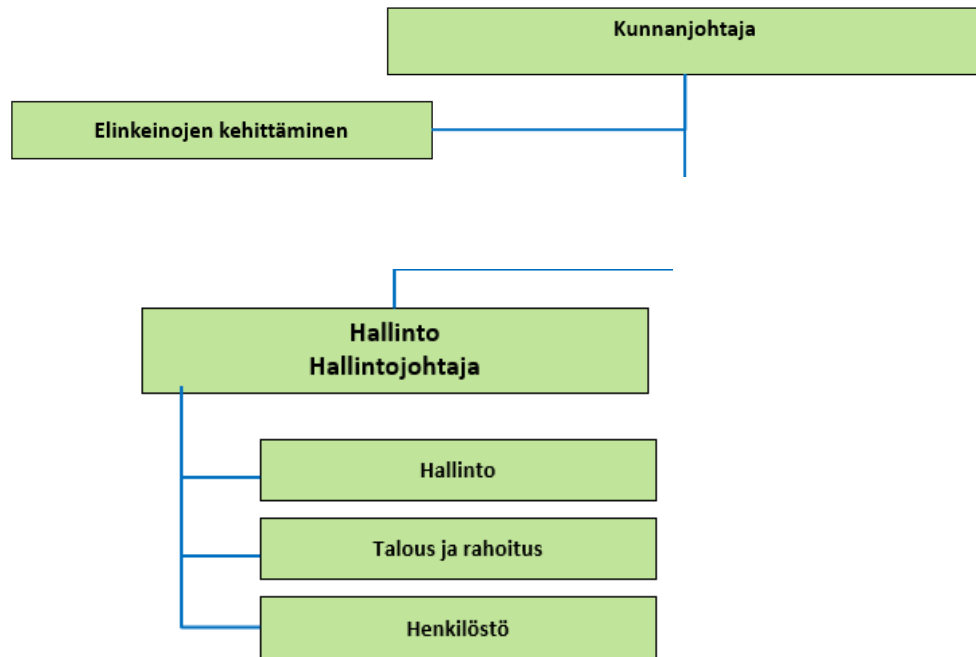
LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

Luottamushenkilöorganisaatiomalli on hyväksytty kunnanvaltuustossa 21.12.2016. Vuosi 2018 on ollut ensimmäinen kokonainen vuosi ylläolevalla mallilla.

2.2.1 Hallinto

Palveluorganisaattiorakenne

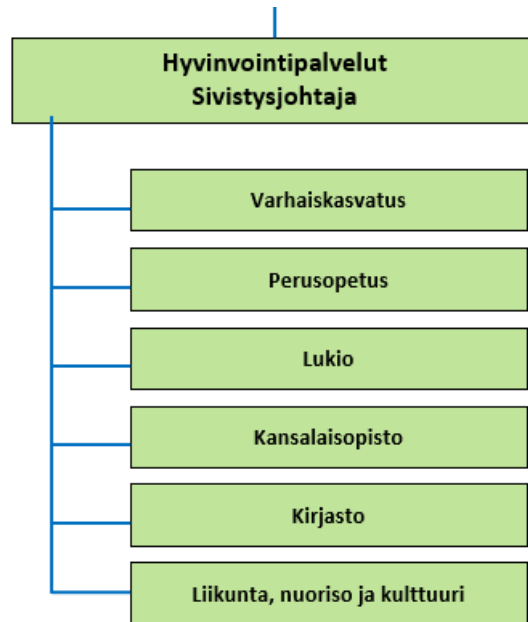
Tarkasteltaessa toiminnallisia tavoitteita strategisten painopisteiden kautta, voidaan todeta, että toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin talouden tasapainottamisen ja keskeisten palveluiden turvaamisen osalta.

Taloudensopeuttamissuunnitelmassa vielä kesken on kunnan omaisuuden myynti ja työaikapankin rakentaminen, sekä kiinteistö- ja laitospäivystysten uudelleenjärjestelyt. Toimintojen yhdistäminen seudullisesti on toteutunut osittain.

Lasten ja nuorten ennaltaehkäiseviin palveluihin panostamisen osalta todettakoon, että taloudensopeuttamistoimenpiteet ovat vaikuttaneet tavoitteisiin pääsyä tämän strategian kohdalla. Lautakunta haluaa nostaa esille ja antaa kiitosta saadusta kunniamaininnasta lapsiystävällisen hallinnon kehittäjänä

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kunnanhallitus johtaisi kunnanstrategiasta tilivuoden tavoitteet omalle työskentelylleen.

2.2.2 Hyvinvointipalvelut

Palveluorganisaattiorakenne.

Hyvinvointipalveluja leimaa kriisikuntamenettely. Säästöjä on haettu palvelutasoa laske-
malla aukioloaikojen muodossa sekä nostamalla palveluiden hintatasoa. Myös henkilöstö-
tarpeita tarkastellaan kriittisesti määräaikaisten ja eläköityvien kohdalla.

Säästöjä haettiin mm. avustusmäärärahojen poistamisella, tehostamalla aineistomäärära-
hoja ja kuljetuskustannuksia.

Lapsiperheiden sosiaalipalveluiden toteuma oli 1.020.361 euroa ja talousarvioylitys oli
252.275 euroa. Lautakunta esittää, että hyvinvointi- ja hallintotoimet etsivät yhdessä toimin-
tatapoja, miten näiden kustannusten painopiste voitaisiin siirtää ennaltaehkäisevien palve-
luiden tuottamiseen kunnassa.

Hyvinvointipalveluiden tavoitteita vuodelle 2018 olivat mm. säästöjen hakeminen tehosta-
malla suurempia kulueriä, kuten avustusmäärärahoja, aineistomäärärahoja ja kuljetuskus-
tannuksia. Lisäksi suurimpana rakenteellisena muutoksena tavoitteena oli keskittyä varhais-
kasvatusyksiköiden kehittämiseen, joka Äystön päiväkodin valmistumisen, sekä Sipilän pe-
ruskorjauksen ja laajennuksen myötä tulee mahdolliseksi.

Taloudellisista haasteista huolimatta hyvinvointipalveluiden tärkeänä tehtävänä talousarviossa pidettiin panostamista asukkaiden hyvinvointiin ja ennaltaehkäisevien palveluiden kattavuuteen.

Kunta on onnistunut kolmatta sektoria tukemalla, mm. tilojen käyttömahdollisuuksilla, ylläpitämään kuntalaisten hyvinvointia.

Suurimpia kulueriä pyrittiin tehostamaan, kuten koululaiskuljetusten suunnittelu aloitettiin kevätalven 2018 aikana. Tarkoituksena oli etsiä keinoja yhdistää oppilasryhmiä ja reittejä entistä kustannustehokkaammiksi kokonaisuuksiksi. Säästöjä saatiin aikaan tietyistä pedagogisista järjestelyistä luopumalla, sekä keskittämällä opetusryhmien alkamis- ja lopetusai-katauluja joinakin päivinä tiettyihin kellonaikoihin. Linjojen yhdistäminen ja vuorojen vähentäminen on kuitenkin näkynyt oppilaiden arjessa lisääntyneinä odotustunteina ja pidentyneinä koulumatkoina.

Peruskoulutus

Peruskoulun ohjelmasta voidaan todeta, että toiminta on ollut monipuolista, kuten seuturetjet, paneelikeskustelut ja etsivän nuorisotyön jalkautuminen yläkoululle.

Tarkastuslautakunta haluaa kiittää kuntaa siitä, että kunnassa tarjotaan ajantasaista koulutusta. Henkilöstölle on järjestetty ensiapukoulutus, jossa on annettu valmiuksia ensisammuksen ja –avun antamiseen tyypillisissä koulussa tapahtuvissa tapaturmissa ja onnettomuuksissa. Tietosuoja-asetuksen voimaan tullessa koko henkilöstö on suorittanut tietosuoja testin.

Lukio

Helmikuussa 2018 kunnanhallitus hyväksyi opettajien aloitteen kirjapankista. Syksystä 2018 alkaen otettiin käyttöön maksuttomat pakollisten kurssien kirjat. Pääoma kirjahankintoihin on saatu Sanni ja Artturi Riskun muistorahastosta. Kirjat toimivat stipendeinä jokaiselle opiskelijalle. Kirjapankin kautta lukio saavutti medianäkyvyyttä myös valtakunnallisesti mm. Ylen uutisissa ja sanomalehdissä.

Kansalaisopisto

Kevätlukukaudella on kansalaisopistossa toteutettu 57 kurssia, joilla oli yhteensä 613 opiskelijaa ja vastaavasti syyslukukaudella on toteutettu 58 kurssia, joihin on osallistunut 679 opiskelijaa. Säästötoimenpiteistä huolimatta kansalaisopiston kurssitarjonta on pidetty monipuolisena, ikäihmisten kurssimaksuja on tuettu opetusministeriön opistoseteliavustuksella.

Kirjasto

Kirjaston olennaisimmat toimenpiteet toteuttavat talousarviossa lueteltuja tavoitteita. Vuoden 2018 alusta alkaen kirjaston henkilömäärä on laskenut neljästä kolmeen henkilötyövuoteen. Henkilökunnan vähentymisen vaikutuksen kirjaston aukioloaikoihin ovat olleet supistavat ja palvelutasoa heikentävät.

Varhaiskasvatus

Säästösuunnitelman vuoksi varhaiskasvatuksen palveluverkkoa on supistettu ja toimintoja keskitetty. Varhaiskasvatuksen esimiesten varallaolo on otettu käyttöön helmikuussa 2018. Tarkastuslautakunta kävi tutustumassa Sipilän päiväkotiin. Joulukuussa kunnanvaltuusto hyväksyi Sipilän päiväkodin saneerauksen muuttamisen uudisrakentamiseksi.

Liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalvelut

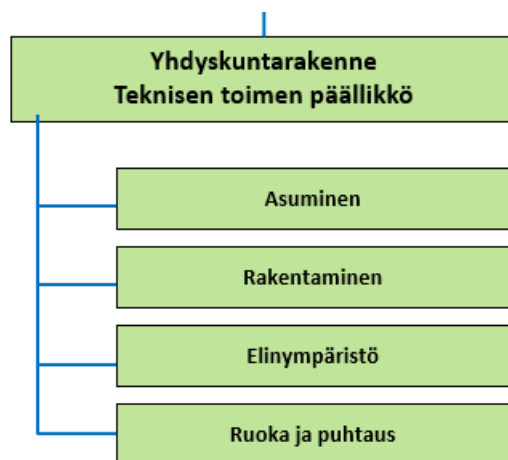
Säästösuunnitelman mukaisesti esimerkiksi uimahallin pääsymaksuja korotettiin, sekä aukioloaika rajoitettiin. Tämän vuoksi tavoitteisiin ei päästy tulojen eikä kävijämäärien osalta.

Hyvinvointivaliokunta on ottanut aktiivista roolia toiminnan kehittämisessä muun muassa lasten uimataidon lisäämiseksi ja uimahallin toiminnan elvyttämiseksi.

Voimaa vanhuuteen työryhmä on kartoittanut ikäihmisten mahdollisuuksia osallistua eri tapahtumiin, mutta ongelmaksi on havaittu kulkeminen kylistä.

Teuvan nuorisotoimi järjestää nuorisotiloja ja monialaista toimintaa eri yhdistyksien kanssa. Merkillepantavaa on, että Teuvan kunnan kulttuuritoimi on lähes kokonaan vapaaehtoisten toimijoiden varassa ja ilmenee tapahtumien kautta, kuten Eloystit, Sauna-ajot, Ars Nova Botnica ja Teuva Fest, sekä lukuisat teatteri- ja muut esitykset.

2.2.3 Yhdyskuntarakenne

Palveluorganisaatiorakenne.

Myös yhdyskuntarakenteen toimialaa leimasi arviointivuonna käyttötalouden säästöjen etsiminen ja toteuttaminen. Tavoitteena on koko toimialan kustannusrakenteen hallinta siten, että toimintaa voidaan harjoittaa laadukkaasti ja kustannustehokkaasti kestävän kehityksen periaatteella sekä niin, että korjausvelan syntyminen saadaan minimoiduksi.

Tilahallinnossa tavoitteena on huolehtia rakennusten peruskorjauksesta ja kunnossapidosta. Erityishuomiota talousarvion mukaan kiinnitetään kosteus- ja sisäilmaongelmien ennaltaehkäisyyn ja mahdollisten ongelmien aiheuttajien poistoon, sekä energiatehokkuuden parantamiseen.

Tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Käyttämättömiä tai vajaakäyttöisiä tiloja kunnalla on tilinpäätöksen mukaan kolme, kun niitä vuonna 2017 oli viisi. Tarpeettomien tai vajaakäyttöisten tilojen määrä on siten vähentynyt 40 % (kaksi kpl), joten kehitystä voi pitää tavoitteen mukaisena. Vertailtavuuden vuoksi po. tilojen lukumäärä ja kuutiotilavuus tulisi käydä ilmi tilinpäätöksen selostuksesta. Kiinteistösuunnitelmasta haettu säästö käyttötalouteen on myöskin säästösuunnitelman tavoitteen suuntainen.

Katuvalojen asennus led-valoiksi saatiin tilivuonna päätökseen. Katuvalojen sähkönkulutus laski vuodesta 2017 18,6 % ja myös rahallinen säästö kunnan sähkölaskussa oli tavoitteen mukainen. Tässä on toki myös huomioitava se, että käyttötalouteen arvioidulla vuosittaisella 12 000 euron sähkön hinnan säästöllä led-valojen hankinta- ja asennuskustannusten (277 836 euroa) takaisinmaksu vie noin 23 vuotta. Investointi perustuu siihen, että elohopealamppuja ei saa enää käyttää. Kuntalaisilta on tullut myönteistä palautetta, että tämä on lisännyt turvallisuutta ja viihtyvyyttä.

Yksityisteiden hoidon uudelleenjärjestelyistä saatavia kokonaissäästöjä on mahdollista arvioida vasta 31.8.2019, mutta suunta näyttäisi olevan asetetun tavoitteen mukainen. Päivystyksen uudelleenorganisoinnin ja työaikapankin luomisen osalta asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, sillä järjestelyjen toteutukset ovat viivästyneet suunnitellusta.

3. TILINPÄÄTÖS JA TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Toimintakatteeksi muodostui -32,3 milj. euroa, mikä on 1,4 % alle talousarvion. Toimintakate oli myös 0,9 milj. euroa edellisvuotta parempi. Verotulot olivat 15,8 milj. euroa ja laskivat 1 milj. euroa (6,3 %) edellisvuodesta. Valtionosuudet olivat 18 milj. euroa ja laskivat n. 0,6 milj. euroa (3,4 %). Vuosikate oli positiivinen neljättä vuotta peräkkäin: 1,4 milj. euroa.

Suunnitelman mukaiset poistot olivat 1,4 milj. euroa. Tilikauden tulos muodostui 5.900 euroa ylijäämäiseksi.

Investoinnit

Nettoinvestoinnit toteutuivat 0,7 milj. euron määräisenä. Merkittävimmät investoinnit olivat Äystön päiväkotijärjestelmä ja kaavateiden valaistus. Talousarvion investoinneista toteutui n. 50%. Suurimpia toteutumattomia jääneet olivat käyttöömaisuuden myyntiin liittyviä.

Investointien toteutumattomuus heijastuu myös taloudensopeutussuunnitelmaan, koska laajennettuja tiloja ei pystytä ottamaan suunnitellussa ajassa käyttöön sekä käyttöömaisuuden realisoimisen viivästys, käyttökustannuksista luopumisen viivästystä.

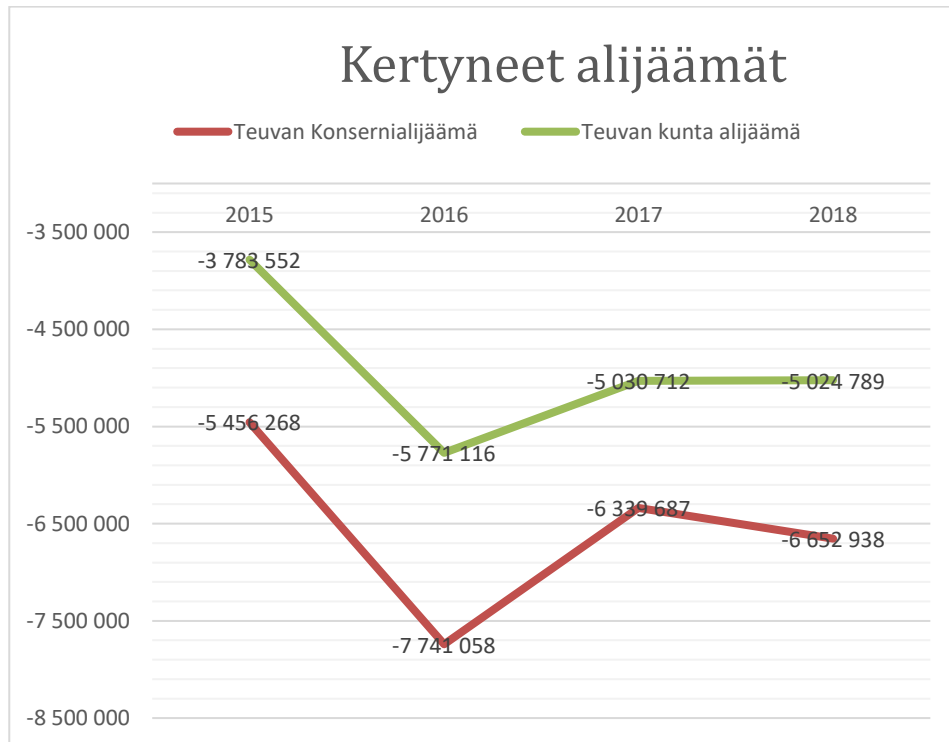
Tuleviin investointihankkeisiin kirjatut suunnittelukustannukset tulee kirjata kuluksi, mikäli investointi kariutuu.

4. TALOUDEN TASAPAINO

Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu kuntalain 121 §:n 2. momentin mukaisesti arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

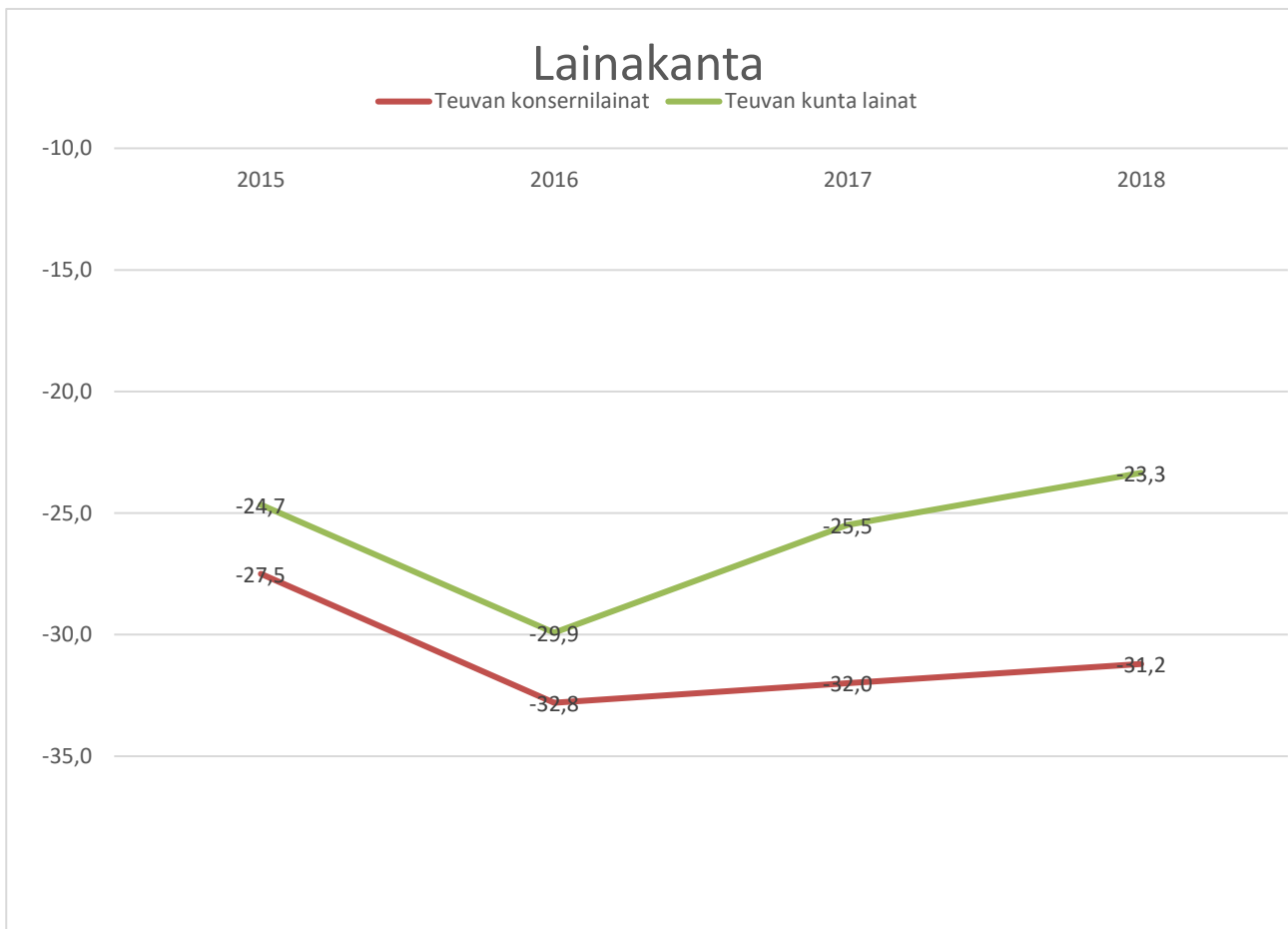
Teuvan kunnan taseessa oli 31.12.2018 kattamatonta alijäämää -5.024.788 €.

Konsernitaseella kattamatonta alijäämää oli 31.12.2018 -6.652.938 €.

Teuvan kunnan taseessa oli 31.12.2018 lainaa -23 347 290 €.

Konsernitasolla lainaa oli 31.12.2018 -31 289 433 €.

Teuvan kunnan tarkastuslautakunta pitää erittäin hälyttävänä konsernitason alijäämän heikkenemisen vahvasta kunnan taloudensopeutus toimista huolimatta. Kunnan talouden oikeneminen ja suunta oikeaan suuntaa ei ole riittävää jos/kun konsernitasolla alijäämien kertymistä ei saada oikenemaan ja vahvasti pienentymään. Pitkäkään taloussuunnittelu aika ei tule riittämään ja konsernitason alijäämät tulisi kattaa v. 2022 mennessä kriisikunta menettelyn johdosta.

Teuvan kunnanhallituksen on otettava vahva ja rohkea ote konserniohjauksessa, jotta konsernialijäämät saadaan katettua.

4.1 Talouden tasapainottamistoimenpiteiden riittävyys

Kunnan taloudensopeutussuunnitelman tavoitteena on kattaa kertynyt alijäämä suunnitelma kaudella 2018-2023. Tämä väheni kuitenkin v. 2018 vain n. 6 t€, kun TA2018 oli rakennettu 98 t€:n suuruiseksi.

Valtuuston hyväksymä taloudensopeutussuunnitelma vuosille 2018-2023 on huomioitu v. 2018 talousarviossa. Suunnitelma on hyvinkin seikkaperäinen, jossa yksittäiset toimenpiteet tulevat selkeästi näkyviin. Mutta suunnitelman toteuttaminen ja tavoitteissa pysyminen on Teuvan kunnan elinehto. Tätä korostaa vielä valtakunnallisen SOTE-ratkaisun kaatuminen keväällä 2019, joka oli yksi suurista kunnan pelastustekijöistä kriisikuntamenettelyn arviointiryhmän ehdotuksessa.

Väestön väheneminen v. 2018 oli -113 hlö ja kun se vuonna 2017 oli -106 hlö. Tämä nopea väestön väheneminen yhdessä väestön ikääntymisen kanssa johtaa todella haastaviin taloudellisiin haasteisiin jatkossakin.

Työttömien osuus on Teuvalla laskenut, jopa 3 % v. 2017 luvuista. Tämä on positiivista kuntatalouden näkökulmasta sekä tietysti työttömien henkilöiden oman talouden osalta. Se myös mahdollistaa verotulokertymäpohjan laajentumista.

Tarkastuslautakunta kehoittaaakin kunnanhallitusta ottamaan taloudensopeutussuunnitelman seurannan ja mahdollisiin muutoksiin reagoimisen v. 2019 tärkeäksi prioriteetiksi.

Kuntakonsernille konserniohjausta ei ole kirjattu kunnan talousarvioon 2018 eikä siitä ole mainintaa tilinpäätöksessä 2018.

Tarkastuslautakunta kehoittaaakin kunnanhallitusta ja konserniohjauksesta vastaavaa tahoa ottamaan vuosittaiseksi tavaksi kirjata ja suunnitella tytäryhtiöiden ja muiden merkittävien osakkuusyhtiöiden taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet omistajan sekä palvelutarjonnan näkökulmasta. Myös tavoitteiden jalkauttaminen yhtiöiden operatiiviselle johdolle katsotaan tärkeäksi yhteistyön ja luottamuksen osoittamiseksi.

5. SISÄINEN VALVONTA

Teuvan kunnalla on kunnanvaltuustossa 15.12.2014 hyväksytty sisäisen valvonnan ohje. Ohje on astunut voimaan 1.1.2015 alkaen. Ohjeen mukaan sisäisellä valvonnalla pyritään toiminnan tuloksellisuuden ylläpitämiseen, edistämiseen ja parantamiseen (taloudellisuus, tehokkuus, vaikuttavuus), toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen, kirjanpidon ja muiden informaatiojärjestelmien luotettavuuden varmistamiseen, erehdysten, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn ja toteamiseen sekä varojen huolellisen ja taloudellisen hoidon turvaamiseen.

Tarkastuslautakunta korostaa, että ensisijainen vastuu sisäisen valvonnan toiminnoista jakautuu hallintosäännöllä määriteltyjen valtuuksien ja vastuiden mukaisesti. Sisäisen valvonnan kannalta on tärkeää, että toimenkuvat ovat selkeät ja että ne pidetään ajan tasalla. Valtuusto on kokouksessaan 24.4.2017 hyväksynyt uuden hallintosäännön. Hallintosääntö on astunut voimaan 1.6.2017, jonka §:n 93 mukaan kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä ja toimeenpanosta sekä päättää kunnan omaisuuden ja vastuiden vakuuttamisesta. Lauta- ja johtokunnat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanon valvonnasta vastuualueillaan. Kunnanjohtaja, päävastuualueiden päälliköt sekä vastuualueiden päälliköt ja esimiesasemassa olevat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta vastuualueillaan.

Sisäisen valvonnan ohjeessa on annettu yksityiskohtaista ohjeistusta sisäisen valvonnan menettelytavoista rakennushankkeissa, hankinta-asioissa, avustusten suhteen ja sopimuksiin liittyen. Lisäksi on täsmennetty suunnittelu- ja raportointijärjestelmien, menojen ja tulojen valvonnan, kirjanpidon, henkilöstöhallinnon, rahatoimen sekä käyttöomaisuuden käsittelyn rutiineja sisäisen valvonnan näkökulmasta.

Tarkastuslautakunnan mielestä sisäisen valvonnan ohje on riittävä ja kattava. Tarkastuslautakunta haluaa painottaa, että ohjetta on sovellettava käytäntöön.

6. KONSERNIN TAVOITTEET

Kuntakonsernille konserniohjausta ei ole kirjattu kunnan talousarvioon 2018 eikä siitä ole mainintaa tilinpäätöksessä 2018.

Tarkastuslautakunta on tutustunut tilivuonna konserniyhtiöistä Teuvan Kaukolämpö Oy:öön. Lisäksi tarkastuslautakunta on lukenut toimintakertomuksen raportit tytäryhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta.

6.1 Merkittävimmät konserniyhtiöt

6.1.1 Teuvan Vuokratalot Oy

Vuokratalojen käyttöaste vuonna 2018 oli 86%. (v. 2017 69%). Tarkastuslautakunta pitää käyttöasteen kasvua erittäin hyvänä asiana, joskin suurin yksittäinen tekijä käyttöasteen nousuun on purettavaksi päätettyjen rivitalojen tyhjäys asukkaista ja asuntojen poistaminen asuntokannasta.

Asuntojen kunnostus vahvalla taloudellisella panostuksella näkyy myös käyttöasteen ja kysynnän kasvuna, tätä kannattaa jatkaa. Myös kiinteistöjen ulkopuolisia ja -pintaisia korjauksia tulee jatkaa suunnitelmallisesti.

6.1.2 Teuvan Kaukolämpö Oy

Lautakunta haluaa todeta, että yhtiön toiminta on ollut mallikasta. Yhtiö on toiminut itsenäisesti ja vastuullisesti Teuvan kunnan etu huomioiden. Lautakunnan mielestä yhtiö on esimerkkitapaus kuntayhtiön toiminnasta. Yhtiö on tehnyt suunnitelmallisia investointeja automatisointiin sekä kaukolämpöverkostoa uusittiin, hankittiin etäluentajärjestelmä parantamaan ja

varmistamaan virheetöntä lämmöntuottoa asiakkaille sekä helpottamaan ja reaaliaikaistamaan asiakkaiden kulutustietojen keruu.

Lisäksi yhtiö on muuttamassa M-Partners Oy:lle lämpöä tuottavan laitoksen pelletillä toimivaksi, aikaisemman kevytöljykattilan tilalle. Tämän kotimaisen kierrätyspolttoaineen käyttö on ympäristöystävällisempää ja edullisempää ja se toteuttaa näin konsernitavoitteita.

6.1.3 Kiinteistö Oy Teuvan Kafiaari

Lautakunta suosittelee, että yhtiössä mietitään tilojen käyttö mahdollisimman tehokkaasti ja paikallista yrittäjyyttä ajatellen. Huomioitava vuositasolla kasvavat kiinteistöhoitokustannukset ja niiden vaikutus vastikkeisiin. Omistajan saamat vuokratuotot tulisi katata kokonaan vastikekustannukset.

Yhtiön v. 2018 oli n. 17 t€ tappiollinen, eli omistajalta laskutetut vastikkeet eivät riittäneen vuosittaisiin kustannuksiin. Lisävastikelaskutus tilikauden 0-tulokseen saamiseksi olisi ajanut Teuvan kunnan tuloksen tappiolliseksi.

Yhtiössä tulisi selkeästi erotella omistajan ja yhtiön intressi. Tilojen maksimaalinen hyötykäyttö on omistajan etu ja vuokranmaksu olisi maksimaalista. Toisaalta se saattaa aiheuttaa yhtiölle omia ylimääräisiä kuluja, koska tilat ovat määrättyllä lailla sokkeloiset ja ”pussinperiä” saattaa syntyä.

Tilinpäätöksen mukaan yhtiöllä ja sen tarjoamilla markkinoilla on syntynyt tarve saada lisää uusia tiloja vuokrattavaksi. Yhtiön taloudellinen tila on pysynyt vakaana, mutta taloudellisiin tappioihin ei kuitenkaan ole varaa, varsinkin mikäli yhtiöllä on vielä investointisuunnitelmia.

6.1.4 Teak Oy

Teuvan kunnan omistamassa Teak Oy:ssä tapahtui isoja muutoksia vuonna 2018. Yhtiön tytäryhtiö Teak Teknologikeskus Oy sulautus emo yhtiönsä Teak Oy:hyn ja myöhemmin Teak Oy:n

koulutustoiminta yhdistyi Suomen Yrittäjäopisto kannatus Oy:n (SYO) kanssa. Yhdistyminen tapahtui 31.12.2018 ja Teak Oy:stä tuli SYO:n osakas 25 % omistusosuudella.

Pitkäaikainen koulutustoiminta Teak Oy:n alaisuudessa loppui. Koulutusta Teak Oy:n omistamassa kiinteistössä Teuvalla jatkaa SYO.

Yhtiön toiminta oli tappiollista n. 190 t€. Vuonna 2018 tappiota korjasi parempaan suuntaan n. 150 t€ fuusiovoitto, joka on vain laskennallinen. Todellinen Teak Oy:n toiminnallinen tappio oli n. 340 t€.

Yhtiön toiminta muuttui kokonaisuudessaan erilaiseksi vuoden 2018 lopussa ja yhdistymisen jälkeen yhtiö ei enää ole tarkoitukseltaan yleishyödyllinen yhtiö. Yhtiöstä tuli kiinteistön omistava yhtiö, jolla on merkittävinä vuokralaisina Teuvan kunta, SYO ja Suupohjan Seutupalvelukeskus Oy.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että yhtiölle laaditaan kiireellisesti uusi pitkän aikavälin kirjallinen suunnitelma, jolla yhtiötä lähdetään kehittämään. Tämä on suurimpia ja tärkeimpiä omistajaohjauksen toimintamuotoja yhtiölle tässä muuttuneessa uudessa vaiheessa.

6.2 Konserniohjaus

**Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä asiantuntijuutta konserniyhtiöiden hallituksissa ja suosittelee kunnanhallituksen huolehtivan riittävästä koulutuksesta ja tuesta hallintoelimi-
missä toimiville luottamushenkilöille. Konserniyhtiöiden hallituksessa toimivien luottamushenkilöiden on huolehdittava kunnan tavoitteiden toteutumisesta myös konserniyhtiöiden hallinnossa.**

Teuvan kunnan taloudellinen tilanne ja vanhojen konsernitason alijämien kattamisvelvoite v. 2022 mennessä kattaa konsernialijäämät -6.652.938 € tulee olemaa kunnalle kriittinen tekijä. Tarkastuslautakunta painottaa, että kuntakonserni on saatava ylijäämäiseksi ja tässä isoa osaa lautakunnan mielestä näyttelee konserniohjauksen onnistuminen. Ilman vahvaa omistajaohjausta ja tiukkaa operatiivista yhtiöjohtamista tämä ei tule onnistumaan.

Tästä syystä tarkastuslautakunta onkin edelleen vahvasti ohjaamassa konsernijohtoa huolehtimaan tytäryhtiöiden hallitusjäsenten osaamista ja antamaan omistajan tukea hallituksille riittävällä omistajaohjauksella.

Lisäksi tarkastuslautakunta kantaa erityistä huolta tytäryhtiöiden johtamisjärjestelmästä, joissa lähes kaikissa on operatiivisena toimitusjohtajana oman toimen ohella teknisen puolen talonrakennusmestari. Tarkastuslautakunta kantaa huolta edellä mainitusta syystä joh-
tuen resurssien riittävydestä, ajantasaisen osaamisen ylläpitämisestä ja kahden roolin ongelmista.

Tarkastuslautakunta esittää, että jatkossa tytäryhtiöistä esitettäisiin muutamia taloudellisia lukuja yhtiön esittelyosuudessa tilinpäätöksessä. Lukuina tulisi olla Liikevaihto/myynti, liikevoitto, omapääoma, taseen loppusumma ja rahoitusvelkojen määrä. Samassa taulukossa myös esitettäisiin vertailu edelliseen vuoteen.

Konserniohjetta (vuodelta 2007) tulisi päivittää vastaamaan tämän hetken konsernirakennetta.

7. HENKILÖSTÖ

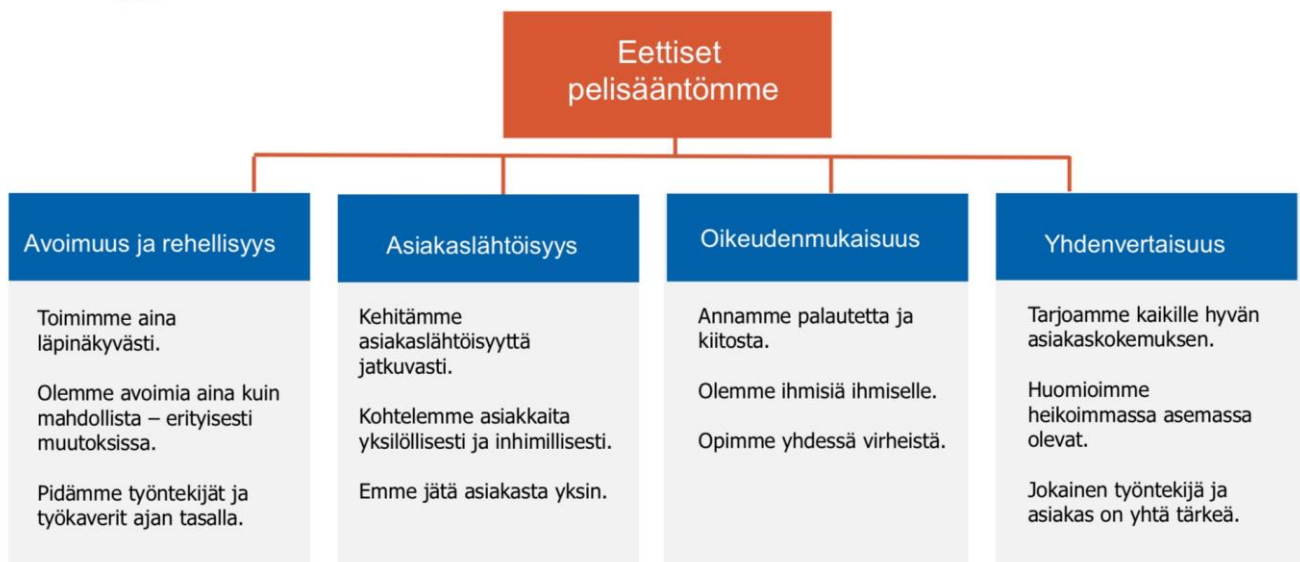
Vuoden 2018 henkilöstöraportista ilmenee vakinaisen henkilöstön määrän olevan 155, mikä on 14 henkilöä vähemmän kuin edellisvuonna. Eläkkeelle jäi yhdeksän henkilöä. Asukasluokkaan suhteutettuna henkilöstön määrä kertoo että vakinaisen henkilökunnan määrä asukasta kohden on laskenut vuosien 2011 – 2018 aikana 32 henkilöstä/1000 asukasta 30 henkilöön/1000 asukasta. Vakituista työntekijää kohden sairauspoissaoloja oli 9 päivää vuonna 2018, kun vuonna 2017 sairauspoissaoloja oli 13 työpäivää vakituista henkilöä kohden.

Ylitöiden määrät ovat laskeneet edelliseen vuoteen verrattuna. Ylitöitä kertyy pääasiassa sairaslomajärjestelyiden seurauksena. Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota ylitöiden kustannuksiin. Lautakunta toivoo, että työn sisältöä tarkasteltaisiin enemmän ja mietittäisiin kuinka työtä voitaisiin suunnitella ja aikatauluttaa paremmin.

Kunnan henkilöstö ja luottamushenkilöt yhdessä tuottivat eettiset pelisäännöt, jotka hyväksyttiin valtuustossa 1.10.2018.

Arvomme ja toimintaperiaattemme

8. YHTEENVETO

Teuvan kunnan osalta suuret muutokset jatkuivat vuonna 2018. Kunnassa laadittiin valtionvarainministeriön johtaman työryhmän työn pohjalta hyväksytty talouden tasapainottamisohjelma, jonka suunnitelman mukaan kertyneet alijäämät katetaan. Sopeutussuunnitelmaa seurattiin tiiviisti koko vuoden tarkastuslautakunnassa ja asioita tuotiin kunnanhallituksen ja valtuuston tiedoksi. Jatkossa on erittäin tärkeää ohjelman tiivis ja aukoton seurannan jatkaminen, tinkimätön toteuttaminen ja muutoksiin reagoiminen.

Henkilöstön osalta tarkastuslautakunnan positiivinen havainto oli sairauspoissaolojen pientyminen. Toivottavasti uusi työterveyssojimus Promedin kanssa edesauttaa sairaspöissaolojen vähenemistä. Lautakunta kiinnitti edelleen erityistä huomioita yhdyskuntarakennetoimialan henkilöstön ylityömääriin ja pitää tärkeänä, että ylityömäärät saadaan laskemaan.

Valiokuntamalli koetaan uudeksi ja mahdollistavaksi toimintamallissa. Toimintaa leimaa vielä alun opettelu ja sisäistäminen. Kunnanhallituksen kokouksissa mukana olevien varapuheenjohtajien, jotka toimivat valiokunnissa puheenjohtajina tulee tuoda enemmän keskustelua ja vuorovaikutusta johtamansa valiokunnan ja kunnanhallituksen välille. Valiokuntamalli vaatii kaikilta jäseniltä aktiivista ja itsenäistä otetta.

Tarkastuslautakunta esittää, että tilinpäätös vahvistetaan ja vastuuvapaus tilivuodelta myönnetään tilivelvollisille.

Tarkastuslautakunta esittää arviointikertomuksen pohjalta kysymyksiä kunnanhallitukselle:

1. Teuvan kunta sai kunniamaininnan lapsiystävällisen hallinnon kehittäjänä. Miten se näkyy päätöksenteossa nyt ja tulevaisuudessa?
2. Miten kunnanhallitus aikoo tuoda valtuustolle tiedoksi konserniyhtiöiden konserniohjaukseen liittyvää raportointia?
3. Miten kunnanhallitus aikoo tuoda valtuustolle tietoon taloudensopeuttamissuunnitelman tilanteen nyt ja mahdollisesti suunnitelmaan tehtävät muutos toimenpiteet päätettäväksi?
4. Miten kunnanhallitus on toteuttanut sisäistä valvontaa toiminnassaan?
5. Mistä teknisen puolen ylityöt 2018 vuodelta kertyvät kuukausitasolla; syyt, kustannukset ja mahdolliset korjaavat toimenpiteet?

Tarkastuslautakunta pyytää kunnanhallitukselta vastaukset kysymyksiin 30.10.2019 mennessä.

Teuvalla 21. toukokuuta 2019

Jukka Leppäniemi
puheenjohtaja

Eliisa Panttila
jäsen

Sauli Koski
varapuheenjohtaja

Päivi Kohtala
jäsen